

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM
VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
_____ H.H.Qo‘shiyev

«___» _____ 2021 y.

№ _____

**«XORIJIY TILLARNI O‘QITISHDA MADANIYATLARARO MULOQOTNI
SHAKLLANTIRISH»
ISHCHI O‘QUV DASTURI**

Ta’lim yo‘nalishi: 5111400 – Xorijiy til va adabiyoti (Ingliz tili)

Umumiy o‘quv soati – 122

Shu jumladan:

Amaliyot mashg‘ulot – 68 soat (6-semestr – 68 soat)

Mustaqil ta’lim – 54 soat (6-semestr – 54 soat)

Fanning ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2019 yil "___" ___ dagi "___"-sonli buyrug'I bilan tasdiqlangan "Xorijiy tillarni o'qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish" fani dasturi asosida tayyorlangan.

Mazkur ishchi fan dasturi "Ingliz tili va adabiyoti" kafedrasining 20__ yil "___" _____dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan. (___-sonli bayonnoma)

Mazkur ishchi dasturi "Filologiya" fakulteti Kengashining 20__yil "___" _____dagi yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlash uchun tavsiya etilgan. (___-sonli bayonnoma)

Mazkur ishchi fan dasturi Guliston davlat universiteti Kengashining 20__yil "___" _____dagi ___-sonli bayonnoma bilan tasdiqlangan

Tuzuvchi:

Tursunova S. GulDU Ingliz tili va adabiyoti kafedrasida o'qituvchisi

Qo'ziyev Sh. GulDU Ingliz tili va adabiyoti kafedrasida o'qituvchisi

Taqrizchi:

Tojiyev X. GulDU f.f.n., Ingliz tili va adabiyoti kafedrasida dotsenti

GulDU "Ingliz tili va adabiyoti"

Kafedrasida mudiri:

2021 yil _____ A.A.Pozilov

GulDU Filologiya

Fakulteti dekani:

2021 yil _____ M.Mamatkulov

GulDU O'quv-uslubiy

boshqarma boshlig'i:

2021 _____ I.Xudoyberdiyev

I. O‘quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta’limdagi o‘rni

Ushbu fan talabalarga kasbiy yo‘nalish doirasida tilning og‘zaki va yozma shakllarini o‘rgatish, ularning ijtimoiy-madaniy muloqot malakalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. O‘rganilayotgan chet tilining funksional shakllari va uslublarini, til to‘g‘risidagi amaliy va nazariy bilimlarini takomillashtirib, talabalarni zarur bo‘lgan bilimlar bilan qurollantiradi.

“Xorijiy tillarni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish” fani umumkasbiy fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, ikkita modulni – “Xorijiy tilni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish” va “O‘rganilayotgan chet tili xalqaro muloqot tili sifatida” modullarini o‘z ichiga oladi. Fan 6-semestrda o‘qitilishi maqsadga muvofiq.

II. O‘quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarning xorijiy til bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma, malakalarini kasbiy va ilmiy faoliyatda erkin qo‘llay olishlarini ta’minlash. Fanning asosiy vazifasi umume’tirof etilgan xalqaro me’yorlarga ko‘ra talabalarning o‘rganilayotgan chet tilini C1 darajada egallashlari uchun zaruriy bilimlarni integrallashgan tarzda o‘rgatish va muloqot malakalarini rivojlantirishdan iborat.

Fan bo‘yicha talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalariga quyidagi talablar qo‘yiladi. **Talaba:**

- Madaniyatlararo muloqot, xalqaro madaniy kompetentlik, madaniyatlar o‘rtasidagi tafovutning til o‘rganish va o‘qitishdagi ahamiyati;
- Madaniyatlararo muloqotning ekstralingvistik jihatlari (dunyoqarash, marosimlar, urf-odatlar, inson a’zolari tili, tabular, stereotiplar, ko‘p millatli madaniyatlarda jamiyatning o‘rni, imij, ramzlar) haqida **tasavvurga ega bo‘lishi;**
- madaniyatlararo muloqotda madaniyatga xos xususiyatlarni (salomlashuv, mulozamatni aks ettirish yo‘llari, murojaat qilish yo‘llari, idiomalar va hokazo) o‘rinli ishlatishni;
- o‘rganilayotgan chet tilining xalqaro til sifatida shakllanishiga ta’sir ko‘rsatgan lingvistik, tarixiy, ijtimoiy va madaniy omillarni **bilishi va ulardan foydalana olishi;**
- o‘zga til madaniyatiga xos jihatlarni o‘qitish uchun o‘quv materiallari yaratish, mavjudlarini tahlil qilish, moslashtirish;

- o'rganilayotgan chet tilidan davlat tili (ona tili) sifatida, ikkinchi rasmiy til (variantlar) yoki undan xorijiy til sifatida o'rganib, foydalanish o'rtasidagi farq va o'xshashliklarni ajrata olishi **ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.**

III. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlar)

1-Modul. Xorijiy tilni o'qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish

1. Madaniyat tushunchasi nima? Madaniyatlararo muloqot.
2. Madaniyatlararo muloqot, xalqaro madaniy kompetentlik atamalari.
3. Madaniyatlararo muloqotda ekstralingvistik masalalar – dunyoqarash, marosimlar, urf-odatlar.
4. Madaniyatlararo muloqotda ekstralingvistik masalalar – inson a'zolari tili, tabular, stereotiplar.
5. Madaniyatlararo muloqotda ekstralingvistik masalalar – turli madaniyatlarda jamiyatning o'rni.
6. Chet tili darslarida til va madaniyat (salomlashuvlar, mulozamatni aks ettirish, murojaat qilish yo'llari).
7. Chet tili darslarida til va madaniyat (idiomalar).
8. Madaniyatlararo ziddiyat, to'qnashuvlarga sabab bo'luvchi omillar.
9. Madaniy shok.
10. Xalqaro madaniyatda o'zligini asrash.
11. Madaniyatlararo muloqotga o'qitish uchun o'quv materiallari (adabiyot, gazetalar)dan foydalanish.
12. Madaniyatlararo muloqotga o'qitish uchun o'quv materiallari (TV, internet, rasmlar, realiyalar,) dan foydalanish.
13. Madaniyatlararo muloqotga o'qitish uchun o'quv materiallari (filmlar, ramzlar va h.k.)dan foydalanish.
14. O'zga madaniyatga oid mavzularni o'qitish va materiallarni yaratishda o'ta hushyor bo'lish, materiallarni tahlil qilish (darsliklar, dars ishlanmalari/konspekt, topshiriqlar/vazifalar).
15. O'zga madaniyatga oid mavzularni o'qitish uchun o'quv materiallarini yaratish (3ta maqsad: til, pedagogika, madaniyat).
16. O'zga madaniyatga oid mavzular uchun yaratilgan o'quv materiallarining taqdimoti.

2-Modul. "O'rganilayotgan chet tili xalqaro muloqot tili sifatida" moduli

1. Hozirgi kunda o'rganilayotgan chet tilining muloqotda xalqaro til sifatida ishlatilishi.

2. O'rganilayotgan chet tilining xalqaro til sifatida muloqotda qo'llanilish darajasi va tilning rivojlanish bosqichlari.

3. O'rganilayotgan chet tilida so'zlashuvchi mamlakatlarda til variantlarining o'ziga xos qo'llanilish usullari haqida ma'lumot.

4. O'rganilayotgan chet tilining xalqaro jamiyatda e'tirof etilgan til sifatida qo'llanilish darajasi (ijtimoiy va siyosiy omillar-bunda o'rganilayotgan chet tilining uzoq tarixiga emas, balki hozirgi maqomiga ko'proq e'tibor qaratiladi).

5. Tildagi o'zgarishlar va unga ta'sir etuvchi omillar (masalan, internet, biznes, diplomatiya va h.k.)

6. O'rganilayotgan chet tilining kelajagi.

7. Til variatsiyalari.

8. Til variantlari (dialect) borasida talaba olib brogan tadqiqot to'g'risida hisobot.

9. O'rganilayotgan chet tili ona tili sifatida, rasmiy ikkinchi til sifatida va xorijiy til sifatida.

10. Til variantlarini teng qabul qilish (masalan, fikrni standart (adabiy) tilde yoki o'z variant (dialekti) da bayon qilishga majburlamaslik).

11. O'rganilayotgan chet tilini o'rgatishda muqarrar variantni tanlash.

12. O'rganilayotgan chet tilining xalqaro muloqotdagi o'rni yuzasidan tahlil.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tkazilishi lozim. Amaliy mashg'ulotlarda aqliy hujum, klaster, blits-so'rov, kichik guruhlarda ishlash, insert, prezentatsiya, keys stadi kabi usullardan keng foydalaniladi. Jumladan, amaliy vazifalar, muhokama, keys stadi, rolli o'yinlar, kuzatuvlar/ma'lumotlar yig'ish bo'yicha topshiriqlar, talabalarni mustaqil o'rganishga da'vat etuvchi vazifalarga alohida e'tibor qaratiladi.

Amaliy mashg'ulotlar mavzusining soatlarda taqsimlanishi

№	Mashg'ulotlar mazmuni	Soat
1	What is culture?	2
2	Intercultural communication	2
3	International cultural competences	2
4	Cultural briefing	2

5	Presentations and reports on the previous theme	2
6	Extra-linguistic factors: Stereotypes	2
7	Extra-linguistic factors: custom and tradition	2
8	Cultural influences. Body language.	2
9	Extra-linguistic factors: taboos	2
10	Case Study. Combining global and local	2
11	Presentations and reports on the previous theme	2
12	The role of society in culture	2
13	Language and culture: Greeting	2
14	Language and culture: the ways of communication	2
15	Presentations and reports on the previous theme	2
16	Case Study. Telephone language	2
17	Presentations and reports on the previous theme	2
18	Gestures	2
19	Revision	2
20	Language and culture in foreign language classes: idioms	2
21	Cultural dilemmas	2
22	Presentations and reports on the previous theme	2
23	Cultural shock	2
24	Individual characteristics	2
25	Presentations and reports on the previous theme	2
26	Case Study. Troubleshooting	2
27	The role of literature and newspapers in cultural awareness	2
28	The role of media in teaching intercultural communication	2
29	Presentations and reports on the previous theme	2
30	Creating materials for teaching intercultural communication	2
31	Presentations and reports on the previous theme	2
32	Analyzing and choosing materials in teaching intercultural communication	2
33	Presentations and reports on the previous theme	2
34	Revision	2
	Jami:	68

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ish mavzulari fan o'qituvchisi va talabalar tomonidan ishlab chiqiladi. Mavzular talabani mustaqil bilim olishga ongli ravishda yo'naltirishi lozim. Kafedra mutaxassisleri tomonidan har bir mavzu bo'yicha talabani mustaqil o'qib o'rganishiga doir vazifa va topshiriqlar ishlab chiqiladi va ularni bajarish uchun aniq ko'rsatmalar misollar yordamida beriladi. Tilni o'rganish jarayonida talaba interfaol usullar vositasida mustaqil ta'lim olishga rag'batlantiriladi. Talabada fan bo'yicha mustaqil o'rgangan bilimlarini auditoriyada turli xil interaktiv uslublar orqali namoyish qila olishi va boshqalarga o'rgata olishi talab etiladi.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Madaniyatlararo muloqotda ekstralingvistik masalalar – dunyoqarash, marosimlar, urf-odatlar.
2. Tabular, stereotiplar.
3. Turli madaniyatlarda jamiyatning o'rni.
4. Salomlashuvlar, mulozamatni aks ettirish, murojaat qilish yo'llari.
5. Madaniyatlararo ziddiyat, to'qnashuvlarga sabab bo'luvchi omillar.
6. Madaniy shok.
7. Madaniyatlararo muloqotga adabiyot, gazetalar, jurnallar, filmlardan foydalanish.
8. TV, internet, rasmlar, realiyalardan foydalanish.
9. Til, pedagogika va madaniyat.
10. Chet tilining muloqotda xalqaro til sifatida ishlatilishi.
11. Internet, biznes, diplomatiya va h.k. tildagi o'zgarishlarga ta'siri.
12. Til variantlarini fikrni standart tilda yoki o'z variantida bayon qilish usullari.

Mustaqil ta'limni soatlarda taqsimlanishi

№	Mashg'ulotlar mazmuni	Soat
1	What is culture?	2
2	Intercultural communication	2
3	International cultural competences	2
4	Cultural briefing	2
5	Extra-linguistic factors: Stereotypes	2
6	Extra-linguistic factors: custom and tradition	2

7	Cultural influences. Body language.	2
8	Extra-linguistic factors: taboos	2
9	Case Study. Combining global and local	4
10	The role of society in culture	2
11	Language and culture: Greeting	2
12	Language and culture: the ways of communication	2
13	Case Study. Telephone language	4
14	Presentations and reports on the previous theme	2
15	Gestures	2
16	Language and culture in foreign language classes: idioms	2
17	Cultural dilemmas	2
18	Cultural shock	2
19	Individual characteristics	2
20	Case Study. Troubleshooting	4
21	The role of literature and newspapers in cultural awareness	2
22	The role of media in teaching intercultural communication	2
23	Creating materials for teaching intercultural communication	2
24	Analyzing and choosing materials in teaching intercultural communication	2
	Jami:	54

V. Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. Byram, M., Nichols, A. and Stevens, D. (2001) Developing Intercultural Competence in Practice.
2. Adrian, H., Martin, H., John, K. (2010) Intercultural Communication. Routledge, London and New York.
3. Crystal, D (2003) English as a Global Language. Cambridge University Press, New York.
4. Utley, D. (2004) Intercultural Resource Pack: Intercultural communication resources for language teachers. Cambridge: CUP

5. Alimova,K., Brewerton, B., Mukhammedova,N. (2016) Becoming a Teacher. UWL. Fan va texnologiya.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
5. Corbett, J.,(2010) Intercultural Language Activities Cambridge: CUP
6. Austin, J. (1995) Pride and Prejudice Dover: Dover publications
7. Syal M.(2004) Anita and Me London: Harper Perennial Barry, T., Susan, S. (2009) Cultural Awareness. Oxford.

3.3. Internet saytlari

1. www.teachingenglish.org.uk
2. www.onestopenglish.com
3. www.businessenglishonline.net
4. www.elgazette.com
5. www.tesol.org

Oraliq va yakuniy nazoratlar o‘tkazish jadvali:

№	Nazorat shakli, maksimal baho	1-ON	2-ON	YN
1.	Maksimal baho	5	5	5
2.	Shakli: (test, yozma, og‘zaki)	yoza	test	Yozma-og‘zaki

Baholash mezonlari

Baho	Talabalarning bilim darajasi
“5”	Xorijiy tillarni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish fani bo‘yicha to‘plangan bilimlar asosida xulosa va qaror qabul qila olish, ijodiy fikrlash va mavzuni ilmiy nutqda bayon qila olish; Fanga oid ilmiy terminlarni tushunish va amalda qo‘llay olish; Fan bo‘yicha berilgan topshiriqlarning mohiyatini tushunish, bilish va mantiqan to‘g‘ri javob berish.
“4”	Xorijiy tillarni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish fani bo‘yicha mavzularni tushunish, mustaqil mushohada yurita olish; Fanga oid terminlarni, hodisalarni bilish va amalda qo‘llay olish; Fan bo‘yicha berilgan topshiriqlarni tushunish va javob berish.
“3”	Xorijiy tillarni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish fani bo‘yicha mavzular mohiyatini tushunish; Mavzu mazmuni haqida tasavvurga ega bo‘lish va gapirib berish.
“2”	Mavzular bo‘yicha aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik, savollarga javob bera olmaslik, topshiriqlarni bajarmaslik.

